

İndirilme Tarihi

12.02.2026 17:57:11

ÇTL-114 - ÖZBEK TÜRKÇESİ II - Fen Edebiyat Fakültesi - Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümü

Genel Bilgiler

Dersin Amacı

Özbek Türkçesinin dil bilgisini öğretmek, Türkçenin farklı lehçeleri ile Özbek Türkçesini karşılaştırma becerisi kazandırmak.

Dersin İçeriği

Türkçenin tarihî seyrî içinde Özbek Türkçesinin yerinin tanımlanması ve Özbek Türkçesinin dil özelliklerinin incelenmesi.

Dersin Kitabı / Malzemesi / Önerilen Kaynaklar

Coşkun, V. (2000). Özbek Türkçesi Grameri. Ankara: TDK. Öztürk, R. (2011). Özbek Türkçesi El Kitabı. Konya: Çizgi Kitapevi. Saray, M. (1993). Özbek Türkleri Tarihi. İstanbul: Nesil Yayınları. Yıldırım, H. (2009). Özbek Türkçesi. Ankara: Gazi Kitapevi. Yusuf, B. ve Tulum, M. (1994). Özbekistan Türkçesi-Türkiye Türkçesi, Türkiye Türkçesi-Özbekistan Türkçesi Sözlük. İstanbul: Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı.

Planlanan Öğrenme Etkinlikleri ve Öğretme Yöntemleri

Anlatım (Düz Anlatım) Yöntemi Soru-Cevap Yöntemi Tartışma Yöntemi

Ders İçin Önerilen Diğer Hususlar

Çevrimiçi kaynakların etkili kullanımı önerilir. Akademik makale ve kitapların yanı sıra, dijital kütüphaneler ve eğitim platformları gibi çevrimiçi kaynakların etkili kullanımının öğrenme sürecini desteklemesi öngörülmüştür.

Dersi Veren Öğretim Elemanı Yardımcıları

Dersi veren yardımcı öğretim elemanı bulunmamaktadır.

Dersin Verilişi

Ders fiziksel ortamda, yüzyüze işlenecektir.

Dersi Veren Öğretim Elemanları

Prof. Dr. Filiz Meltem Erdem Uçar Arş. Gör. Dr. Erdi Erbeden

Program Çıktısı

- Özbek Türkçesinin Türk lehçeleri içerisindeki yerini tasvir eder.
- Özbek Türkçesinin temel dilbilgisi yapılarını açıklar; dil yapılarını karşılaştırır ve yorumlar.
- Özbek Türkçesindeki kelimelerin yapı düzeni bakımından gramatikal incelemesini yapabilir.
- Özbek Türkçesinin tarihî dönemlerde geçirdiği ses ve yapı değişikliklerini bilir ve yazılı metinlerden takip edebilir.
- Günlük yaşamda sık karşılaşılan kelimeleri tanımlar.
- Temel düzeyde cümleler kurar.
- Özbek Türkçesi kısa metinleri okur ve anlamlandırır.

Haftalık İçerikler

Hazırlık				
Sıra	Bilgileri	Laboratuvar Öğretim Metodları	Teorik	Uygulama
1		Anlatım (Düz Anlatım) Yöntemi	Tanışma Giriş Dersin Amacı Yöntemi Kaynaklar Sınavlar	
2		Anlatım (Düz Anlatım) Yöntemi Soru-Cevap Gösterme/ Uygulama Alıştırma/ Egzersiz	Özbek Türkçesinde kelime yapısı, kök ve ek kavramı Özbekçe Cümle Kurmayı Öğreniyorum 1	Metin Okuma/ Uygulama 1
3		Anlatım (Düz Anlatım) Yöntemi Soru-Cevap Gösterme/ Uygulama Alıştırma/ Egzersiz	Özbek Türkçesinde Yapım Ekleri İsimden İsim Yapım Ekleri Fiilden İsim Yapım Ekleri İsimden Fiil Yapım Ekleri Fiilden Fiil Yapım Ekleri Özbekçe Cümle Kurmayı Öğreniyorum 2	Metin Okuma/ Uygulama 2
4		Anlatım (Düz Anlatım) Yöntemi Soru-Cevap Gösterme/ Uygulama Alıştırma/ Egzersiz	Özbek Türkçesinde Çekim Ekleri İsim Çekim Ekleri Çokluk İyelik Özbekçe Cümle Kurmayı Öğreniyorum 3	Metin Okuma/ Uygulama 3
5		Anlatım (Düz Anlatım) Yöntemi Soru-Cevap Gösterme/ Uygulama Alıştırma/ Egzersiz	İsim Çekim Ekleri Durum Ekleri Soru Özbekçe Cümle Kurmayı Öğreniyorum 4	Metin Okuma/ Uygulama 4

Hazırlık					
Sıra	Bilgileri	Laboratuvar	Öğretim Metodları	Teorik	Uygulama
6			Anlatım (Düz Anlatım) Yöntemi Soru-Cevap Gösterme/ Uygulama Alıştırma/ Egzersiz	İsimlerde Bildirme Özbekçe Cümle Kurmayı Öğreniyorum 5	Metin Okuma/ Uygulama 5
7			Anlatım (Düz Anlatım) Yöntemi Soru-Cevap Gösterme/ Uygulama Alıştırma/ Egzersiz	Fiil Çekim Ekleri Fiil Şahıs Ekleri Özbekçe Cümle Kurmayı Öğreniyorum 6	Metin Okuma/ Uygulama 6
8			Uygulama		Ara Sınav
9			Anlatım (Düz Anlatım) Yöntemi Soru-Cevap Gösterme/ Uygulama Alıştırma/ Egzersiz	Kip Ekleri Haber Kipleri Özbekçe Cümle Kurmayı Öğreniyorum 7	Metin Okuma/ Uygulama 7
10			Anlatım (Düz Anlatım) Yöntemi Soru-Cevap Gösterme/ Uygulama Alıştırma/ Egzersiz	Tasarlama Kipleri Özbekçe Cümle Kurmayı Öğreniyorum 8	Metin Okuma/ Uygulama 8
11			Anlatım (Düz Anlatım) Yöntemi Soru-Cevap Gösterme/ Uygulama Alıştırma/ Egzersiz	İki Kip Ekli Çekimler Tasvir Fiilleri Özbekçe Cümle Kurmayı Öğreniyorum 9	Metin Okuma/ Uygulama 9
12			Anlatım (Düz Anlatım) Yöntemi Soru-Cevap Gösterme/ Uygulama Alıştırma/ Egzersiz	Özbek Türkçesinde Fiilimsiler Özbekçe Cümle Kurmayı Öğreniyorum 10	Metin Okuma/ Uygulama 10
13			Anlatım (Düz Anlatım) Yöntemi Soru-Cevap Gösterme/ Uygulama Alıştırma/ Egzersiz	Özbek Türkçesinde Sıfatlar Özbekçe Cümle Kurmayı Öğreniyorum 11	Metin Okuma/ Uygulama 11
14			Anlatım (Düz Anlatım) Yöntemi Soru-Cevap Gösterme/ Uygulama Alıştırma/ Egzersiz	Özbek Türkçesinde Zarflar Özbekçe Cümle Kurmayı Öğreniyorum 12	Metin Okuma/ Uygulama 12
15			Anlatım (Düz Anlatım) Yöntemi Soru-Cevap Gösterme/ Uygulama Alıştırma/ Egzersiz	Özbek Türkçesinde Bağlaç, Edat ve Ünlemler Özbekçe Cümle Kurmayı Öğreniyorum 13	Metin Okuma/ Uygulama 13
16					Final Sınavı

İş Yükleri

Aktiviteler	Sayısı	Süresi (saat)
Vize	1	1,00
Final	1	1,00
Ara Sınav Hazırlık	3	2,00
Final Sınavı Hazırlık	3	2,00
Teorik Ders Anlatım	14	2,00
Ders Öncesi Bireysel Çalışma	14	3,00
Alan Çalışması	3	2,00

Değerlendirme

Aktiviteler	Ağırlığı (%)
Vize	40,00
Final	60,00

P.Ç. 1	P.Ç. 2	P.Ç. 3	P.Ç. 4	P.Ç. 5	P.Ç. 6	P.Ç. 7	P.Ç. 8	P.Ç. 9	P.Ç. 10	P.Ç. 11	P.Ç. 12	P.Ç. 13	P.Ç. 14	P.Ç. 15	P.Ç. 16	P.Ç. 17	P.Ç. 18	P.Ç. 19	P.Ç. 20	P.Ç. 21	P.Ç. 22
Ö.Ç. 1																					
Ö.Ç. 2																					
Ö.Ç. 3																					
Ö.Ç. 4																					
Ö.Ç. 5																					
Ö.Ç. 6																					
Ö.Ç. 7																					

Tablo :

- P.Ç. 1 :** Türklük bilimi kavramını tanımlayabilir, özelliklerini ve tarihî gelişimini açıklayabilir.
- P.Ç. 2 :** Türk dünyası kavramının tarihî gelişimi ve coğrafi sınırlarını bilir, Türk dünyasını oluşturan toplulukların tarihleri, günümüzdeki durumları ve bunların sosyo-kültürel ilişkileri hakkında bilgi sahibi olur.
- P.Ç. 3 :** Dil kavramını her yönüyle bilir, dilin incelenme yöntem ve disiplinlerini (dil bilimi, dil bilgisi, filoloji) tanıır ve çağdaş dil bilimi verileriyle Türk dilini inceleyebilir.
- P.Ç. 4 :** Çağdaş Türk dünyasının, yönere göre güneybatı, güneydoğu, kuzeybatı ve kuzeydoğu şeklinde sınıflandırılan lehçe gruplarını ve edebiyatlarını tanıır ve bu grupların dil ve edebiyat açısından ayırt edici özelliklerini bilir.
- P.Ç. 5 :** Türk dili tarihini, ilk yazılı belgelerden çağdaş Türk lehçelerinin ortaya çıkışına ve günümüzdeki durumuna kadar olan dönemlerini kronolojik olarak ve eserleriyle birlikte bilir.
- P.Ç. 6 :** Tarihî Türk lehçelerinde farklı alfabelerle (Köktürk, Uygur, Arap vd.) yazılmış metinleri okuyabilir, açıklayabilir ve dil yönünden inceleyebilir.
- P.Ç. 7 :** Çağdaş Türk lehçelerinde farklı alfabelerle (Latin, Kiril, Arap vd.) yazılmış metinleri okuyabilir, açıklayabilir ve dil yönünden inceleyebilir.
- P.Ç. 8 :** Çağdaş Türk lehçelerinin ağızları hakkında bilgi sahibi olur, bu ağızlardan derlenen veya bu ağızlarla yazılan metinleri okuyabilir, açıklayabilir ve dil yönünden inceleyebilir.
- P.Ç. 9 :** Çağdaş Türk lehçeleri arasında aktarma yapabilir.
- P.Ç. 10 :** Çağdaş Türk lehçeleri ve edebiyatlarının tarihî dönemlerine ait eserleri ve yazarları bilir, bu metinleri inceler, yorumlar ve karşılaştırarak tartışabilir.
- P.Ç. 11 :** Çağdaş Türk edebiyatlarına ait eserleri ve yazarları bilir, bu metinleri inceler, yorumlar ve karşılaştırarak tartışabilir.
- P.Ç. 12 :** Türk boylarının sahip olduğu kültürel değerler ve halk edebiyatı ürünleri ile ilgili konularda gerekli bilgi, birikim ve duyarlılığa sahip olur.
- P.Ç. 13 :** Alanıyla ilgili gelişmeleri izler, problemleri tespit eder, bu problemlerin çözümüne yönelik gerekli verileri toplar, bu verilere göre sonuçları yorumlar ve gerektiğinde yaptığı çalışmaları ilgili kişi, kurum ve kuruluşlarla paylaşarak meslekî konulara katkıda bulunur.
- P.Ç. 14 :** Alanıyla ilgili edindiği kuramsal ve uygulamalı bilgileri yaşam boyunca; eğitim-öğretim, araştırma ve topluma hizmet alanlarında kullanır, çözümler ve uygular.
- P.Ç. 15 :** İlgili alanında veya toplumun diğer kesimleriyle sözlü ve yazılı iletişim olanaklarını kullanarak profesyonel düzeyde iletişim kurabilir ve böylece sahip olduğu bilimsel bilgiyi açık ve yetkin biçimde aktarabilir.
- P.Ç. 16 :** Disiplinler arası takım çalışması yapar.
- P.Ç. 17 :** Sahada derleme, gözlem ve anket çalışmaları yapar.
- P.Ç. 18 :** Beşeri bilimler alanında sosyal, kültürel hakların evrenselliğini destekler, sosyal adalet bilinci kazanır, tarihî ve kültürel mirasa sahip çıkar.
- P.Ç. 19 :** Kalite yönetim ve süreçlerine uygun davranır ve katılır.
- P.Ç. 20 :** Sanat ve spor konularına ilişkin bireysel yeteneklerini geliştirir.

- P.Ç. 21 :** Bilgisayar yazılımlarını ve iletişim teknolojilerini alanının gerektirdiği düzeyde kullanır.
- P.Ç. 22 :** Bir veya birden fazla yabancı dil kullanarak alana ait konularda meslektaşlarıyla iletişim kurabilir.
- Ö.Ç. 1 :** Özbek Türkçesinin Türk lehçeleri içerisindeki yerini tasvir eder.
- Ö.Ç. 2 :** Özbek Türkçesinin temel dilbilgisi yapılarını açıklar; dil yapılarını karşılaştırır ve yorumlar.
- Ö.Ç. 3 :** Özbek Türkçesindeki kelimelerin yapı düzeni bakımından gramatikal incelemesini yapabilir.
- Ö.Ç. 4 :** Özbek Türkçesinin tarihî dönemlerde geçirdiği ses ve yapı değişikliklerini bilir ve yazılı metinlerden takip edebilir.
- Ö.Ç. 5 :** Günlük yaşamda sık karşılaşılan kelimeleri tanımlar.
- Ö.Ç. 6 :** Temel düzeyde cümleler kurar.
- Ö.Ç. 7 :** Özbek Türkçesi kısa metinleri okur ve anlamlandırır.